

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

De ce un Congres al Avocaților cu tematica secretului profesional? (Partea I)

A rămas mai puțin de o lună până la Congresul Avocaților 2018, iar tematica centrală a acestui Congres, "Secretul profesional al avocatului" cere o implicare susținută din partea avocaților, care au fost solicitați de UNBR să expună păreri în acest sens, în funcție de expertiza lor și de aspectele întâlnite în practică, pentru a se crea un documentar bazat pe realități, apt a permite dezbaterea subiectului cu maximă implicare.

După ce am trecut cu bine de o parte din piedicile întâlnite în adoptarea Legii nr. 25/2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, care a urmărit întărirea secretului profesional al avocatului în beneficiul justițiabililor și al cetățenilor, ne aflăm într-o nouă etapă care cere concentrare maximă pe garanțiile protecției acestui principiu fundamental al profesiei de avocat. Este perioada în care urmează transpunerea și implementarea unor reglementări europene cu tangență directă în evoluția noțiunii de " *secret profesional al avocatului*".

Este vorba de:

[-REGULAMENTUL \(UE\) 2016/679](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (care deși se aplică direct, nefiind nevoie de transpunere, necesită crearea infrastructurii necesare acestei aplicări);

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

- [DIRECTIVA \(UE\) 2016/680](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului;
- [DIRECTIVA \(UE\) 2016/943](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2016 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale;
- [DIRECTIVA \(UE\) 2015/849](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei.

Este o tematica ce presupune mobilizare din partea avocaților, întrucât o serie de reglementări cu impact asupra secretului profesional au termen de transpunere și implementare anul acesta: 2018. Toate reglementările europene enunțate mai sus au *deadline* până în iunie anul curent, iar proiectele de lege (în măsura în care acestea există) arată destul de rudimentar față de cerințele de protecție a secretului profesional.

Aș spune, fără să exagerez, că de modul în care ne vom implica în procesul legislativ depinde în viitor identitatea profesiei de avocat, întrucât în absența unei protecții adecvate a secretului profesional al avocatului, acesta va putea fi înlocuit

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

chiar și cu un robot, care poate da răspunsuri justițiabililor cu un grad de fidelitate extrem de ridicat.

Este necesară trecerea în revistă a **dispozițiile din aceste reglementări de drept european cu incidență directă asupra secretului profesional al avocatului, a proiectelor de lege care au ca scop transpunerea, respectiv implementarea acestora în legislația națională și a unor elemente de drept comparat, referitoare la proiectele de lege sau legile deja adoptate de alte țări europene cu privire la aspectele enunțate.**

Realitatea impune să reexaminăm secretul profesional al avocatului în acest context al evoluției istorice, fiind necesar să revedem limitele acestuia, să clarificăm regimul general de opozabilitate a secretului profesional în fața organelor de anchetă care se înmulțesc, garanțiile procedurale ale secretului profesional în cazul perchezițiilor, al măsurilor de ridicare de înscrisuri și bunuri aflate în sediul avocatului sau încredințate avocatului pentru a fi folosite ca probe în demersurile întreprinse de acesta, inclusiv în cazul confiscărilor efectuate la sediul avocatului (și din perspectiva prezenței și rolul decanului baroului la percheziții în legislația europeană), secretul profesional în contextul relațiilor inter-profesionale și "secretul profesional al avocatului" vs. "secretul anchetei" și "secretul comercial" sau "secretul operațional".

Trebuie revăzute garanțiile secretului profesional în contextul obligațiilor avocaților de a raporta suspiciuni, potrivit noilor reglementări privind protecția datelor personale, dar și sub impactul restricțiilor privind divulgarea informațiilor clasificate către avocatul apărării, folosirea ca probe a înscrisurilor clasificate și

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

interceptarea indirectă a comunicațiilor dintre avocat și client în cadrul supravegherii secrete.

Toate reglementările din directivele europene enunțate mai sus evidențiază, fără tăgadă, că principalul beneficiar al secretului profesional este clientul.

Sistemul "secretului profesional al avocatului" nu instituie un privilegiu pentru avocat (o traducere nefericită a noțiunii de "legal privilege" din dreptul anglo-saxon), ci reprezintă garanții ale respectării dreptului fundamental la viață privată, la apărare și la un proces echitabil pentru client.

Suntem datori față de cetățeni, prin Constituție și jurământul profesional, să veghem la respectarea drepturilor fundamentale. Acum este un moment de răscruce. În funcție de modul în care ne vom impune punctele de vedere, „principiul respectării secretului profesional al avocatului” va ieși întărit sau și mai slăbit din aceste transformări care vor avea loc în legislația națională.

Care este impactul noilor reglementări europene asupra secretului profesional al avocatului și la stadiul transpunerii și implementării în legislația națională?

I. Secretul profesional și proiectele de lege privind protecția datelor personale. Conformitatea cu reglementările europene

[REGULAMENTUL \(UE\) 2016/679](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), se va aplica direct de la 25 mai 2018, nefiind necesar un act de transpunere.

Acest document conține multiple referiri la secretul profesional în general. Insist pe considerentul nr. (164), conform căruia *”În ceea ce privește competențele autorităților de supraveghere de a obține de la operator sau de la persoana împuternicită de operator accesul la datele cu caracter personal și accesul în clădirile lor, statele membre pot adopta, pe cale legislativă și în limitele stabilite de prezentul regulament, norme specifice pentru protejarea secretului profesional sau a altor obligații echivalente, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a asigura un echilibru între dreptul la protecția datelor cu caracter personal și obligația de păstrare a secretului profesional. Aceasta nu aduce atingere obligațiilor existente ale statelor membre de a adopta norme privind secretul profesional în situațiile cerute de dreptul Uniunii”*.

În acest sens, Regulamentul prevede la Art. 90: *”Obligații privind păstrarea confidențialității (1) Statele membre pot adopta norme specifice pentru a stabili competențele autorităților de supraveghere, prevăzute la articolul 58 alineatul (1) literele (e) și (f), în legătură cu operatori sau cu persoane împuternicite de operatori care, în temeiul dreptului Uniunii sau al dreptului intern sau în temeiul normelor stabilite de organismele naționale competente, au obligația de a păstra secretul profesional sau alte obligații echivalente de confidențialitate, în cazul în care acest lucru este necesar și proporțional pentru a stabili un echilibru între dreptul la protecția datelor cu caracter personal și obligația păstrării confidențialității. Respectivele norme se aplică doar în ceea ce privește datele cu caracter personal pe care operatorul sau persoana împuternicită de operator le-a*

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

primit în urma sau în contextul unei activități care intră sub incidența acestei obligații de păstrare a confidențialității”.

Într-adevăr, acest Regulament prevede competențe sporite pentru autoritățile de supraveghere în domeniul datelor personale, care, în lipsa unor norme care să asigure echilibrul pot duce la anumite abuzuri sau atingeri în ce privește viața privată și secretului profesional. Norme menite să protejeze viața privată se pot transforma în reversul lor.

Iată ce prevede un [Proiect de Lege](#) pentru modificarea și completarea nr. Legii nr.102/2005 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, precum și pentru abrogarea Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (inclus pe [agenda](#) Guvernului la data de 21 martie 2018, ședință în care nu s-a adoptat acest act normativ):

”Capitolul III¹ Exercițarea atribuțiilor de control și de soluționare a plângerilor

Secțiunea 1. Activitatea de control

Art. 141

(1) Autoritatea națională de supraveghere efectuează investigații, în cazurile și condițiile prevăzute în competența sa, prin personalul împuternicit în acest scop, potrivit legii, de către președintele Autorității naționale de supraveghere, denumit în continuare ”personal de control”.

(2) Personalul de control are dreptul să efectueze investigații, inclusiv inopinate, să ceară și să obțină, de la operator și persoana împuternicită de operator

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

precum și, după caz, de la reprezentantul acestora, la fața locului și/sau în termenul stabilit, orice informații și documente indiferent de suportul de stocare, să ridice copii de pe acestea, să aibă acces la oricare dintre incintele operatorului și persoanei împuternicite de operator, precum și să aibă acces și să verifice orice echipament, mijloc sau suport de stocare a datelor, necesare desfășurării investigației, în condițiile legii.”

Nu exista nicio garanție privind respectarea secretului profesional.

Mai există și la Senat, în dezbateri, o [propunere legislativă](#) privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/EC (Regulamentul general privind protecția datelor).

Nici aici nu se regăsesc garanții de protecție a secretului profesional.

Ca atare, avem un nou organ al statului împuternicit să facă investigații la fața locului, să ridice documente, indiferent de suportul de stocare. Proiectul nu prevede însă nicio excepție în privința documentelor protejate prin secret profesional, așa cum recomandă Regulamentul.

Deși este o recomandare, aceasta a fost inclusă în noile reglementări privind protecția datelor personale din alte state europene.

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

lăță ce prevede [proiectul de lege privind protecția datelor personale](#) din Franța, [adoptat în primă lectură](#) de Senat, la 21 martie anul curent, la art. 4 (III): ” „III. - Pentru îndeplinirea sarcinilor Comisiei naționale pentru protecția datelor, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 citat mai sus și ale prezentului act, membrii și personalul menționați în primul paragraf al prezentului articol, pot solicita comunicarea tuturor documentelor necesare îndeplinirii misiunii lor, indiferent de suport, și să ridice o copie a acestora. Ei pot colecta, în special la fața locului sau la cerere, orice informații și orice materiale utile și necesare pentru îndeplinirea misiunii lor. Acestea pot avea acces la programe de calculator și date, în condiții de respectare a confidențialității în ceea ce privește părțile terțe, și pot solicita o transcriere prin proceduri adecvate a documentelor utilizate în mod direct în scopuri de control. Secretul nu le este opozabil, **cu excepția informațiilor care fac obiectul secretului profesional aplicabil relațiilor dintre un avocat și clientul său**, confidențialitatea surselor jurnalistice sau, sub rezerva celui de al doilea paragraf al acestui cap. III, prin confidențialitatea medicală.”.

Deci, da, sunt prevăzute excepții pentru avocați.

Dispoziții similare, de natură să ofere garanții de protecție a vieții private și a secretului profesional, regăsim și în [Legea belgiană din 3 decembrie 2017 privind instituirea Autorității naționale pentru protecția datelor](#). Art. 78, alin 2 din această lege prevede expres că inspectorii care fac investigații la fața locului nu pot nici să intre la sediul unui avocat fără prezența reprezentantului baroului : ”Cu excepția cazului în care există consimțământul scris al persoanei în cauză sau autorizarea judecătorului de instrucție, inspectorul general și inspectorii nu pot intra, fără

CONGRESUL AVOCAȚILOR

BUCUREȘTI, 20-21 APRILIE 2018

Secretul profesional al avocatului

prezența unui reprezentant al ordinului profesional, la sediul unui profesionist care face obiectul secretului profesional și pentru care sunt prevăzute reglementări legale privind investigațiile la fața locului și accesul la sediile lor comerciale.”

Având în vedere amploarea impactului pe care noile reglementări europene privind protecția datelor personale îl vor avea asupra exercițiului profesiei de avocat și a secretului profesional, Uniunea Națională a Barourilor va pune la dispoziția avocaților un ghid privind protecția datelor personale în cabinetele și societățile de avocatură.

În ce privește transpunerea [DIRECTIVEI \(UE\) 2016/680](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului, nu avem vreun act special de transpunere, deși termenul este și mai apropiat, la 6 mai 2018. Deci sunt necesare clarificări în privința convergenței dispozițiilor cu legislația națională.

av. Florea Gheorghe

Președinte U.N.B.R.